

Musikförläggarens tre roller

Innehåll

Vad är ett musikförlag?	4
Upphovsman till musik	5
Musikaliskt verk – en låt	5
Artister och musiker	5
Musikförlag och skivbolag	5
Marknaden förr och nu	6
Olika inriktningar	7
Originalförlag och subförlag	7
Den administrativa rollen	8
STIM och NCB	8
Copyright- och royaltyavdelningen	9
Administrationsavtal	10
Den kreativa rollen	11
A&R/creativeavdelningen	11
Co-writing	12
Film och TV	12
Den finansiella rollen	13
Förskott	13
Marknadsföring	13
Musikförlag med olika inriktning	15
Produktionsmusik	15
Konstmusik och utbildningsmusik	15
Hysesmaterial	16
Körmusik	17
Vetenskaplig musikförläggning	17
Varför anlita musikförlag?	19
Liten ordlista	20

Vad är ett musikförlag?

Kortfattat så arbetar ett musikförlag på uppdrag av låtskrivaren/upphovsmannen. Musikförlaget tillvaratar och representerar rättigheterna till upphovsmannens kompositioner och marknadsför låten ut till olika sorters användare inom en rad olika områden. Upphovsmannen köper alltså tjänster av musikförlaget för att få hjälp med att nå ut med sin musik.

Alla musikförlag arbetar på provision. Om musikförlaget inte inbringar några inkomster till upphovsmannen blir det heller inga inkomster till musikförlaget.

Hur musikförlaget arbetar med upphovsmannens verk är olika från förlag till förlag och ofta så inriktar sig förlagen på en viss typ av musik och utformar sina tjänster därefter. Olika typer av repertoar kräver olika sorters insatser. Teknikutvecklingen och kreativiteten på musikförlagen gör att det ständigt öppnas nya möjligheter att hjälpa upphovsmannen.

I sitt arbete har musikförlaget som regel tre roller:

- en administrativ roll
- en kreativ roll
- en finansiell roll

Denna broschyr handlar om dessa tre roller.

Upphovsman till musik

En upphovsman kan vara låtskrivare, kompositör, tonsättare eller textförfattare. Ibland även någon som bearbetar musik. Kompositörens, tonsättarens och textförfattarens verk är en av hörnstenarna i musikindustrin. Utan en bra låt – utan ett bra verk – blir det inte ett bra slutresultat.

Musikaliskt verk – en låt

Ett musikaliskt verk består ofta dels av en komposition, dels av en text. Inom en del musikgenrer talar man om **verk**, exempelvis ett operaverk, ett symfoniskt verk, ett körverk, medan man inom andra genrer talar om en **låt** eller **visa**.

Artister och musiker

Förutom en bra låt är duktiga artister och musiker som framför upphovsmannens musik nödvändigt för ett lyckat slutresultat.

Många artister skriver inte själva sina låtar utan förlitar sig på skickliga upphovsmän för sitt material. Det är inte ovanligt med flera upphovsmän på samma låt och att låtskrivarteamen består av både svenska och utländska upphovsmän.

Många svenska musikförlag arbetar medvetet för att svenska upphovsmäns låtar ska generera intäkter utomlands och man placerar aktivt låtar hos utländska artister. Många svenska upphovsmän har fått hitlåtar utomlands då exempelvis amerikanska, engelska och japanska artister har spelat in deras material.

Musikförlag och skivbolag

Vad är det då för skillnad mellan ett musikförlag och ett skivbolag? Först och främst handlar det om att musikförlag och skivbolag arbetar med olika sorters rättigheter.

Musikförlaget skriver avtal med upphovsmannen. **Skivbolaget** skriver avtal med artisten/musikern.

Upphovsman och artist kan givetvis vara en och samma person, men det är viktigt att hålla isär upphovsmannens roll – och de rättigheter som har med

upphovsmannens låt att göra – från artisten och musikerns roll – och de rättigheter som har med den artistiska prestationen att göra.

Musikförlagets uppdrag är att arbeta med låten – sångtexten och kompositionen. Skivbolagets uppdrag är att göra en *inspelning* av låten och distribuera den till konsumenten, t.ex. som en skiva eller via webben.

Musikförlagets uppdrag är att *placera låten* i många olika sammanhang – inte enbart på en inspelning. Det kan exempelvis röra sig om licensiering för musikanvändning i film, TV och reklam eller utgivning av noter och låttexter. Skivbolagets uppgift är att sälja den producerade inspelningen och *marknadsföra produkt och artist*.

Marknaden förr och nu

Musikförläggarens roll idag kan bäst förstås om man gör en tillbakablick i musikbranschens historia. Att framställa, marknadsföra och distribuera noter var förr den metod som fanns för att sprida musik i fysisk form. Då var tryckta noter musikförlagens största inkomstkälla. Under första hälften av 1900-talet såldes miljontals noter i Europa och USA. Musiken framfördes främst som underhållning i hemmen eller på konserter.

Teknikutvecklingen har förstås påverkat musikförlagens arbete. Startpunkten var tryckteknikens intåg på Gutenbergs tid som innebar helt nya möjligheter för musikförlagen att framställa noter. När fotokopieringsmaskinerna kom, var det början till slutet för den tryckta notens storhetstid. Under andra hälften av 1900-talet spreds musik främst genom fysiska exemplar som vinyl, kasset och CD-skiva. När Internet slog igenom bredd i slutet av 90-talet så revolutionerade de digitala nedladdningsformaten människors musiklyssnande. Internet har också berett väg för andra distributionssätt som exempelvis streaming av musik. De tekniska framstegen har förändrat musikklimatet och musikförlagen hittar hela tiden nya sätt att få ut musiken.

Som en följd av teknikens utveckling har inkomsterna från notförsäljning minskat. För många musikförlag kommer inkomsterna idag istället från offentliga framföranden, att låten finns med på inspelningar och från licensiering för musikanvändning i film, TV, reklam, dataspel och andra produkter där musik används.

För vissa musikförlag är dock notförsäljning fortfarande den viktigaste inkomstkällan tillsammans med ersättningar från skolornas fotokopiering av

noter och sångtexter och ersättningar från uthyrning av noter till bland annat symfoniorkestrar.

Även när en upphovsmans låt publiceras i exempelvis en tidning eller bok ger det inkomster till upphovsmannen och musikförlaget. Dessutom ger det uppmärksamhet och värdefull publicitet. Även om notförsäljning är den största inkomstkällan för vissa musikförlag får förstås även dessa förlag och deras upphovsmän ersättning när deras musik spelas på konserter, sänds i radio och TV eller då musiken spelas in.

Olika inriktningar

Musikförlagsbranschen täcker repertoar från alla musikaliska genrer. Idag arbetar det stora flertalet musikförlag med populärmusik. På popsidan är den främsta inkomstkällan royalties från offentliga framföranden (utförandeersättning) och inspelningar (mekanisk ersättning). Det är vanligt att de musikförlag som jobbar med popmusik överlåter notutgivningen på andra förlag som specialiserat sig på att ge ut noter.

Originalförlag och subförlag

När en upphovsman skriver avtal med ett musikförlag säger man att upphovsmannen originalförlägger sina låtar. Ett originalförlag jobbar sällan själv på en utländsk marknad utan ser istället till att skapa ett bra kontaktnät av utländska aktörer – så kallade subförlag. Subförlaget representerar originalförlagets repertoar i visst utländskt territorium och bevakar upphovsmannens intressen i utlandet.

Den administrativa rollen

Det administrativa arbetet kring låten är av central betydelse för att upphovsmannen ska ha kontroll över att han eller hon faktiskt får betalt när musiken används i Sverige och utomlands.

Rent praktiskt handlar det bland annat om att musikförlaget hjälper upphovsmannen att anmäla verk hos Stim, att musikförlaget följer upp och kontrollerar avräkningar, förhandlar och upplåter rättigheter och att musikförlaget bevakar så att inte någon gör intrång i upphovsmannens rättigheter.

Upphovsmannen har oftast helt enkelt ingen möjlighet att ägna mycket tid åt att både skapa musik och samtidigt ha kontroll över den administrativa delen av arbetet och dessutom marknadsföra musiken och sig själv nationellt och internationellt.

STIM och NCB

STIM (Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå) är en förening som arbetar på uppdrag av sina medlemmar, det vill säga av upphovsmännen och musikförlagen. Stim ser till att upphovsmän och musikförlag får ersättning när låtar spelas offentligt, exempelvis på konserter, i radio och TV, på klubbar och restauranger, i varuhus och så vidare.

NCB (Nordisk Copyright Bureau) är ett dotterbolag till STIM och motsvarande organisationer i de övriga nordiska länderna (KODA, TONO, TEOSTO och STEF). NCB ser till att upphovsmän och musikförlag får betalt när låtar spelas in, "mekaniseras". Den ersättning som NCB inkasserar avräknar NCB till upphovsmännen och musikförlagen. Ersättningen från NCB kallas "mekanisk royalti" eller "mek-ersättning".

STIM, och även NCB, har ömsesidighetsavtal med sällskap över hela världen – GEMA i Tyskland, PRS i England och SACEM i Frankrike – för att nämna några. Det innebär i korthet att pengar som samlas in i andra länder när svensk musik spelas offentligt eller spelas in där, skickas till upphovsmän och musikförlag i Sverige via STIM och NCB. Pengar som samlats in i Sverige, när utländsk musik spelas här, skickas på motsvarande sätt från STIM och NCB till det utländska sällskapet som sedan vidareavräknar pengarna till upphovsmännen och musikförlagen i utlandet.

Copyright- och royaltyavdelningen

Ofta är det svårt för en enskild upphovsman att ha kontroll över att rätt summa pengar faktiskt avräknats från STIM och NCB. Eftersom musikförlaget ofta vet var den musik förlaget representerar används upptäcker musikförlaget om inkomster saknas från ett visst område eller territorium. STIM och NCB letar generellt inte efter just dina pengar. Det gör däremot musikförlaget.

Musikförlaget har en ständig kontakt med STIM och NCB. Tillsammans utarbetar man system för inkassering och utbetalning av ersättning till upphovsmän och musikförlag.

På musikförlaget finns en copyright- och royaltyavdelning. Beroende på storlek på musikförlaget kan ibland flera personer jobba på respektive avdelning.

På copyrightavdelningen tar man emot en flora av information som har med låtar att göra, exempelvis information om nya låtar, ändrade titlar, ändrade andelar i låtar och så vidare. Informationen anmäls sedan in till STIM/NCB. Det gäller både låtar där musikförlaget är originalförlag, det vill säga har avtal direkt med upphovsmannen, liksom internationella låtar där musikförlaget är subförläggare i Sverige för ett utländskt musikförlags låtkatalog.

Musikförlaget följer också upp de verkanmälningar som görs till STIM/NCB och har detaljkunskaper om hur information i datorsystemet ska läsas och förstås. Man följer upp att verket registrerats korrekt i systemet och att det inte uppstått "krockar" med andra verk som exempelvis har samma titel.

Ibland är flera upphovsmän och musikförlag inblandade i en och samma låt och det är inte ovanligt att man har olika uppfattning om hur stor andel man anser sig ha rätt till i låten. Musikförlaget hjälper upphovsmannen i dessa dispytsituationer.

Upphovsmannen har ofta frågor kring avräkningar och innehållet i avräkningshandlingar. På royaltyavdelningen svara man på upphovsmännens frågor, man tar emot pengar och följer upp avräkningshandlingar i olika format, processar pengar till rätt mottagare, har hand om förskott och så vidare.

När det gäller den subförlagda repertoaren avräknar STIM/NCB royalty till musikförlaget i enlighet med de verkanmålningar musikförlaget gör. Musikförlagets royaltyavdelningen iordningställer avräkningar i enlighet med de avräkningsvillkor musikförlaget har och skickar sedan dessa till sina utländska kontraktspartners.

För den svenska originalförlagda repertoaren får det svenska musikförlaget å sin sida avräkningar från subförläggare runtom i världen då den svenska musiken spelats utomlands. Musikförlaget avräknar till upphovsmannen i enlighet med de villkor som musikförlaget och upphovsmannen kommit överens om i musikförlagsavtalet.

Inkasseringen av royalty följs upp med olika former av "royalty review", det vill säga kontroll av att musikförlaget fått de pengar som de själva och upphovsmannen ska ha.

Administrationsavtal

Det är inte ovanligt att musikförlag genom så kallade administrationsavtal hjälper andra bolag med den administrativa delen av musikförlagsarbetet. Ibland innebär administrationsavtalet även att musikförlaget ska arbeta kreativt för låtarna som det andra bolaget representerar, ibland innebär administrationsavtalet att man arbetar rent administrativt med exempelvis avtalshantering och processande av pengar så att dessa landar hos rätt mottagare.

Den kreativa rollen

I musikförläggarens kreativa roll ligger att upptäcka, stimulera, utveckla och stödja duktiga upphovsmän och göra bästa möjliga kommersiella produkt av en låt. I det kreativa arbetet ligger att se till att upphovsmannens musik når sin publik på bästa sätt.

Musikförlagen bygger sina egna nätverk och är vanligtvis inriktade på viss typ av repertoar. Varje repertoartyp kräver sina individuella kontakter och metoder för att musiken ska nå ut på bästa sätt.

A&R/creativeavdelningen

A&R står för "artist & repertoire". Arbetet på musikförlagen har på senare tid utvecklats så att en A&R finns tillhands för upphovsmannen som en form av manager, rådgivare och bollplank. Särskilt för upphovsman som ännu inte har kontakt med skivbolag eller manager.

En A&R kan också vara med och utvärdera vilket material som ska vara med på upphovsmännens eller bandets kommande album. Saknar man skivbolag i ett annat land kan musikförlaget genom sina nätverk se till att knyta kontakter med utländska bolag.

Musikförlagets kreativa avdelning får ofta in demoinspelningar från upphovsmän som vill jobba professionellt som låtskrivare. En demo behöver inte vara helt färdig till innehåll och form för att väcka intresse hos musikförlaget men konkurrensen är hård och det ställs höga krav på låten i sin helhet. Text, melodi, refräng, arrangemang och produktion synas i sömmarna. Det är viktigt för en A&R att veta om personen som skickat in demon till musikförlaget vill framföra låten själv, som artist, eller enbart vara låtskrivare.

I de fall upphovsmannen själv vill framföra sina låtar som artist så lyssnar musikförlaget extra noga på styrkan i låten och sångframförandet. Här kan den kreativa avdelningen hjälpa upphovsmannen/artisten att utvecklas i rätt riktning.

Musikförlagen vet vilken typ av låtar skivbolagen letar efter, både i Sverige och utomlands, och kan på så sätt snabbt bedöma om en ny låtskrivare har chans att stå sig mot etablerade låtskrivare.

Musikförlagen håller sig informerade om låtbehovet genom regelbundna kontakter med framförallt skivbolag men också via internationella samar-

betspartners och andra nätverk. Det finns t.ex. olika forum där förlagen kan få reda på vilken sorts musik som efterfrågas av artister, managers och utländska förlag till olika projekt.

Co-writing

Musikförlagen låter ofta sina upphovsmän skriva med andra låtskrivare för olika projekt eller för att utvecklas kreativt. Det kan vara låtskrivare på samma förlag eller samarbeten med låtskrivare på andra musikförlag. Samarbetet kan också omfatta att skriva tillsammans med en artist som redan har ett skivkontrakt. Musikförlaget och upphovsmannen får på det sättet del av repertoaren på skivan genom sina insatser tillsammans med artisten.

Förlaget kan också skapa speciella låtskrivartillfällen där flera upphovsmän samlas för att skriva under en kortare period. Exempelvis för ett specifikt projekt, en viss genre eller för att bygga upp musikförlagets repertoar. Man kan också bjuda in utländska kompositörer för att samarbeta med bolagets egna upphovsmän.

Film och TV

I det kreativa arbetet ligger bland annat att få med upphovsmannens musik i exempelvis spelfilm, dokumentärer, TV-program eller i TV- och radio-reklam. När musik används vid ljudläggning av bild och ljud kallas det för synkronisering eller kort och gott synk.

Att komponera för film och TV kan vara särskilt lönsamt och musikförlaget kan hjälpa upphovsmannen till en sådan karriär. På en del musikförlag finns personal som specialiserat sig på att matcha musik med olika produkter och program efter önskemål från producenter. Det är ofta musikförläggaren som kommer med idéer och förslag på val av musik för något speciellt ändamål som exempelvis komediserier, pjäser, större sportevenemang eller liknande. TV- och dataspelsbranschen är också ett växande segment där musikförlagen kan exploatera upphovsmännens verk.

Den finansiella rollen

I musikförlagsinsatsen ligger ofta ett betydande ekonomiskt risktagande för en lovande upphovsman. En tidig ekonomisk hjälp från ett musikförlag kan vara allt från möjligheten för upphovsmannen att kostnadsfritt få använda en studio, till förskott på STIM- och NCB-pengar tills dess att musiken genererar tillräckliga inkomster.

Förskott

När ett musikförlag erbjuder en upphovsman förskott (ett lån) görs det utifrån förväntade, kommande, intäkter. Eftersom det kan ta tid innan låten börjar generera pengar kan det vara svårt för upphovsmannen att klara sin ekonomi om inte ett förskott betalas ut.

När en upphovsman har fått ett förskott får han eller hon ställa ut en fullmakt som innebär att musikförlaget har rätt att inkassera alla upphovsmannens ersättningar från STIM och NCB tills dess att förskottet är täckt. När förskottet är betalt går upphovsmannens Stim- och NCB-avräkning istället direkt till upphovsmannen.

Ekonomiavdelningen jobbar ofta nära royaltyavdelningen. Beroende på hur musikförlaget organiserat sitt arbete sker utbetalning av förskott och royalty antingen från ekonomiavdelning eller från royaltyavdelning.

Marknadsföring

I musikförlagets finansiella roll ligger inte enbart att betala ut förskott. Marknadsföring av musik kostar pengar och spridning av musik involverar ofta en musikförläggare.

Som exempel kan nämnas att musikförlaget finansierar och producerar demoinspelningar som används i första kontakten med skivbolagen, erbjuder upphovsmannen studiotid, ger direkt ekonomiskt stöd i form av exempelvis turnébidrag och bidrag till inspelningsutrustning eller musikinstrument.

Musikförläggaren marknadsför musiken gentemot en rad aktörer. Gentemot producenter, skivbolag och artister för att få dem att spela in kommersiella skivor. Gentemot radio-, TV- och filmproducenter för användning i radio- och TV-program eller i film- och videoproduktioner. Musikförläggaren kan

arrangera spelningar för en större publik för att exponera artisterna och deras musik.

Att ge ut låtarna i notform är också ett viktigt sätt att sprida musiken. Produktion, marknadsföring och lagerhållning av notutgåvor innebär även det ett betydande ekonomiskt risktagande för den utgivande musikförläggaren.

Musikförlag med olika inriktning

Musiken brukar delas in i populärmusik och konstmusik. Inom konstmusiken ryms exempelvis opera, symfoniska verk, kammarmusik, körverk och kyrkomusik.

Populärmusik kan å sin sida sägas vara all musik som inte är konstmusik. Inom populärmusiken ryms visa, jazz, dans- och underhållningsmusik, pop och rock och så vidare. Inom populärmusiken finns också exempelvis produktionsmusik.

Produktionsmusik

Produktionsmusik (ibland kallad librarymusik eller katalogmusik) är musik som är skriven särskilt för att användas i radio-, tv- och filmproduktioner, exempelvis i reklam, i radio- och TV-program eller som bakgrundsmusik i andra sammanhang.

Förläggare av produktionsmusik är specialister som förser media och andra användare med "färdigproducerad" musik att lägga in i olika mediaproduktioner.

Produktionsmusiken är till bland annat för att skapa en sinnesstämning eller atmosfär. Det kan också vara en musikalisk ljudeffekt. Produktionsmusik finns i alla olika stilar, lämpliga för olika program och användningsområden.

Konstmusik och utbildningsmusik

Musikförlag specialiserade på konstmusik och musik för undervisningsändamål ger ut verk på traditionellt vis, vilket inte alls är självklart inom andra genrer och musikområden. Man publicerar noter och undervisningsutgåvor med musik och eventuell anslutande text. För många typer av musik är det en förutsättning för att musiken ska kunna framföras att musikanten har tillgång till den grafiska notbilden.

Kompositörer av konstmusik ser musikförläggaren bland annat som en hjälp i karriären och många unga talanger upptäcks på musikskolor och musikhögskolor.

Musikförläggare som specialiserat sig på konstmusik har personal anställd som jobbar med att fånga upp nya förmågor genom att gå på konserter och

följa TV- och radiosändningar. De granskar även manuskript, en tidsödande och svår uppgift, särskilt när det gäller nutida konstmusik där notskriften kan vara mycket komplex.

Musikförläggaren inom konstmusikområdet arbetar för att göra musiken tillgänglig för framförande. Notmaterialet kan vara upphovsmannens eget manuskript eller resultatet av en professionell notskrivares arbete. Även inom dessa områden är det naturligtvis meningen att verken och upphovsmannen ska nå sin målgrupp. För konstmusiken kanske man ska stöta på dirigenter, solister eller konserthusens programråd och för undervisningsmaterial är förstås musklärare inom alla områden den självklara länken till framgång.

Noterna kan antingen publiceras och säljas i tryckt eller digital form. De kan även hyras ut. Liksom inom bokförlagsbranschen förutsätter sådan utgivning personal som sysslar med produktion, försäljning, distribution, lagerhållning och ekonomi. Det övergripande uppdraget är att se till att uphovsmannens verk i form av en förlagsutgåva hamnar på musikutövarens notställ.

Utgivning av avancerad konstmusik är ofta en osäker inkomstkälla och en mycket långsiktig process. Det utgivningsstöd som STIM/Svensk Musik bidrar med är därför betydelsefullt för verksamheten.

Hyresmaterial

Produktionskostnaden för ett nytt verk på konstmusikområdet kan vara hög. Notmaterial till en symfoni för orkester kan kosta flera hundra tusen kronor i ren produktionskostnad.

Omfångsrika verk, exempelvis för stråkorkestrar, kammarorkestrar, symfoni-orkestrar, och blåsorkestrar tillgängliggörs ofta som hyresmaterial. Huvudanledningen till detta är att en ensemble normalt bara kommer att spela verket en eller några gånger under en begränsad period – för att sedan kanske ta upp verket på repertoaren igen efter några år.

Körmusik

Körmusik publiceras så gott som alltid i notform. Därmed har musikförlaget ofta en betydande investeringskostnad i en fysisk produkt som man sedan arbetar med att marknadsföra.

Några av våra mest väletablerade tonsättare skriver musik med en hög svårighetsgrad, andra skriver musik avsedd för gudstjänstbruk. Den konstnärliga ambitionsnivån behöver inte vara lägre för dessa verk. Möjligen är verken lättare att snabbt repetera in för användning i kören.

Körmusik finns i snart sagt alla musikgenrer, det finns t.ex. många framgångsrika exempel på körarrangemang av populärmusik och folkmusik som nått många körer och stora grupper av lyssnare.

I Sverige finns ett stort antal utövande körsångare och därmed finns också en stor produktion av körmusik både vad gäller originalmusik och arrangemang av körmusik. Svensk originalmusik för kör möts i andra länder med stort intresse. Svenska körer har och har haft stora framgångar på den internationella scenen vilket också har lett till att tonsättare sporrats att skriva för dessa ensembler.

Ett omfattande problem för upphovsmän och deras musikförläggare är den olovliga kopieringen av noter. Medvetandenivån bland körledare och andra i ansvarsställning har visserligen höjts när det gäller regler om upphovsrätt men fortfarande är olovlig kopiering av körnoter ett stort problem, som musikförläggarna brottas med.

Vetenskaplig musikförläggning

I det kreativa arbetet på konstmusikområdet förekommer att musikförlaget arbetar på samma sätt som en inspelningsproducent. Den här formen av specialiserad musikförläggning kallas ibland för musikologisk eller vetenskaplig förläggning och en stor del av arbetet går ut på att förbereda notskrift och text för utgivning.

Det är inte bara musikutbildade personer som intresserar sig för nya utgåvor av äldre musik utan det ligger även i allmänhetens intresse att nya vetenskapliga utgåvor av icke-skyddad musik blir tillgänglig. Det finns många exempel på kompositioner av tidiga kompositörer som nyupptäckts, förnyas eller ges ut på nytt i ursprunglig version.

Det tar ofta lång tid, ibland flera år, att återskapa ett verk till ursprungligt skick. Hänsyn ska tas till dåtida instrument och annat som ursprungligen haft inverkan på verkets framförande. För dessa så kallade "autentiska produktioner" kan arbetet med att ta bort det som inte bör finnas med, och lägga till det som bör vara med, bli mycket kostsamt. För en opera av tidig

musik som uppförts på ursprungligt vis kan kostnaderna för förlagsproduktionen av den färdiga utgåvan uppgå till 100 000 kronor eller mer. Här gör musikförläggaren en viktig kulturell insats utan att få ett upphovsrättsligt skydd eller ekonomisk täckning.

Varför anlita musikförlag?

Hur ett musikförlag arbetar är förstås beroende av vilken typ av låtar upphovsmannen skriver och vad man kommer överens om att musikförlaget ska göra. Olika typer av repertoar kräver olika sorters insatser. Som vi sa inledningsvis så kan man se det som att upphovsmannen köper tjänster av musikförläggaren. Man ska naturligtvis bara köpa de tjänster man inte har lust, kunskap eller tid att utföra själv!

- Musikförlag har kontakter både i Sverige och internationellt med aktörer som vill använda musik i olika sammanhang och har möjlighet att placera upphovsmannens låtar hos artister och exempelvis i film- och TV-produktioner.
- Musikförlaget kan skapa kontaktytor och samarbetstillfällen för sina upphovsmän och stödja dem i den kreativa processen.
- Musikförlaget bevakar i vilken omfattning upphovsmannens verk används i olika territorier och ser till att upphovsmannen får betalt.
- Musikförlaget agerar bollplank och företräder upphovsmannen i olika situationer.
- Musikförlaget bevakar så att upphovsmannens rättigheter till låten inte kränks eller att verken inte används i sådana sammanhang som upphovsmannen ej gett sitt tillstånd till.
- Musikförlaget sköter all administration förknippat med upphovsmannens verk, exempelvis kontakter med Stim och NCB, verkanmälan, kontroll av avräkningar m.m.
- Musikförlaget kan bistå med finansiella medel som förskott, studiotid och marknadsföring.
- Musikförlaget kan bekosta och producera notutgåvan av upphovsmannens verk.

Liten ordlista:

A&R - Artist & Repertoire: person med ett stort musikintresse som jobbar aktivt för att hitta nya band, artister och låtskrivare. Arbetar kreativt med upphovsmannen för att bredda dennes chanser för att få ut sin musik.

At source - Garanterar att låtskrivaren får behålla sin del av royaltyn oavsett var i världen som pengarna samlas in. Fördelning baserad på den ersättning som samlats in vid källan, d v s i intjänandelandet.

Co-writing – Att sammanföra två eller flera upphovsmän för att skriva en eller flera låtar tillsammans, exempelvis för ett speciellt projekt eller för att utveckla upphovsmannen kreativt.

Förskott - Ett förskott på framtida royalty räknas av när en låt genererar pengar. Viktigt att tänka på för en upphovsman är att skatt betalas när avräkningen från Stim/NCB kommer oavsett om förskottet betalats ut tidigare.

Katalog - En samling verk, antingen från en specifik upphovsman eller från visst musikförlag. I det senare fallet består katalogen av hela musikförlagets repertoar med ett antal olika upphovsmäns verk.

Mekanisering – Inspelning/kopiering av musik på cd, mp3, film, dvd, multimedia m.m. NCB ger licens för inspelning och kopiering (mekanisk licens, förkortas mek eller mech).

Mekanisk ersättning - Den ersättning upphovsman och musikförlag får då musik spelats in/kopierats på t ex cd, mp3, film, dvd, multimedia.

Musikförlagsavtal - Ett musikförlagsavtal är ett avtal mellan en musikupphovsman och ett musikförlag. Genom avtalet upplåter upphovsmannen sin upphovsrätt till låten till musikförlaget mot att musikförlaget åtar sig att på olika sätt arbeta för att låten ska nå ut till allmänheten.

Subförlagsavtal - Ett avtal mellan musikförlag i olika länder. Det är svårt för ett musikförlag att arbeta effektivt över hela världen. Därför skrivs ofta subförlagsavtal med samarbetspartners för olika delar av världen. De svenska musikförlagen har ofta Norden och Baltikum som sitt territorium när det svenska musikförlaget är subförlag för utländsk repertoar.

Synk eller Synch - Förkortning för synkronisering. Att sätta musik i en bild- eller ljudproduktion, t.ex. i film eller i reklam, mot licensavgift. Musikförlagen hjälper upphovsmannen att förhandla dessa avtal. Idag ofta en del av den kreativa verksamheten hos musikförlaget där material presenteras för t.ex. reklamfilmsproducenter.

Utförandeersättning - Den ersättning upphovsmannen får när en låt framförs offentligt i t ex radio eller på konsert.